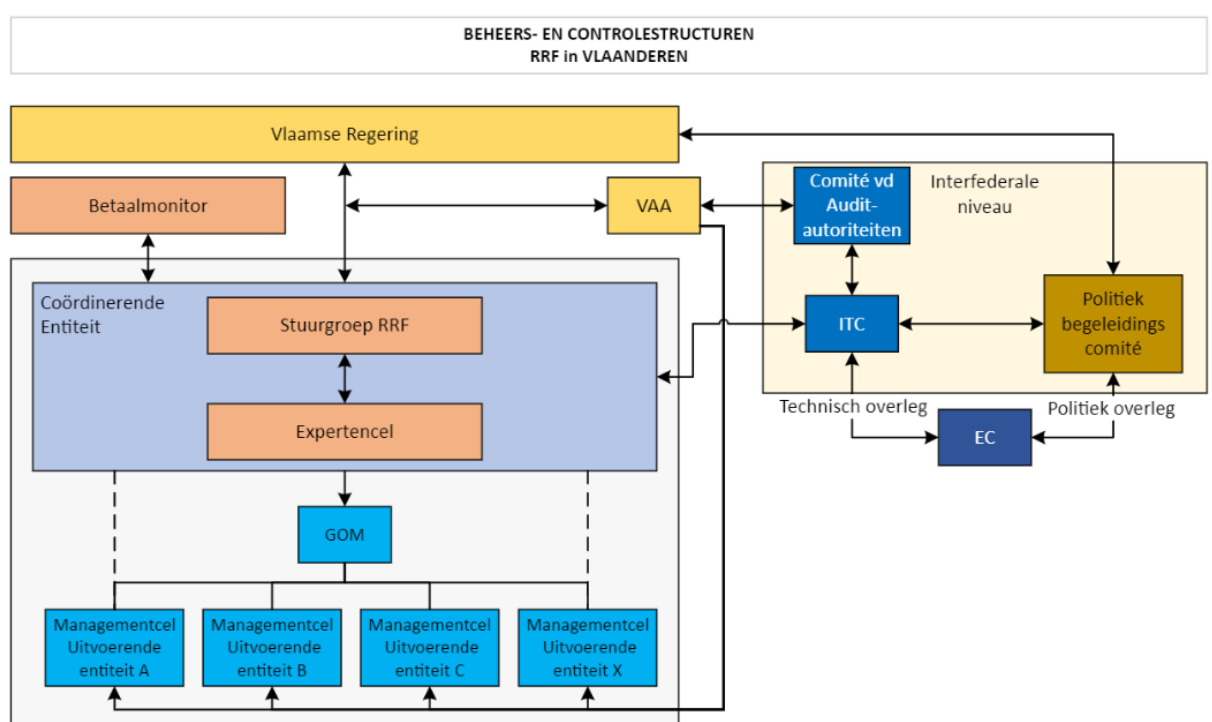

1. Algemene situering van de bescherming van de financiële belangen van de Europese Unie binnen RRF

Overeenkomstig artikel 22, lid 1, van de RRF-verordening moet België alle passende maatregelen nemen die nodig zijn om de financiële belangen van de Unie te beschermen en ervoor zorgen dat het gebruik van middelen in verband met door de faciliteit ondersteunde maatregelen voldoet aan het toepasselijke Unie- en nationale recht, met name wat betreft het voorkomen, opsporen en rechtzetten van fraude, corruptie en belangenconflicten. Daarvoor moet zij zorgen voor een doeltreffend en efficiënt intern controlesysteem en voor de terugvordering van ten onrechte betaalde of onjuist bestede bedragen. Binnen België werd daartoe een samenwerkingsakkoord³ afgesloten dat stelt dat deze verantwoordelijkheid aan elke deelstaat afzonderlijk toekomt.

Op Vlaams niveau gelden (1) de nota aan de VR van 30/04/2021 inzake het opzetten van een Beheers, Controle- en Auditsysteem bij de projecten ingediend in het kader van RRF en (2) de nota aan de VR van 09/02/2024 inzake de aangepaste beheersstructuur om op een gecoördineerde manier de Europese middelen die in het kader van RRF aan Vlaanderen worden toegekend adequaat en efficiënt te beheren.

In onderstaande figuur een visualisatie van de actuele beheers- en controlestructuur voor RRF in Vlaanderen:

De coördinerende entiteit heeft in het kader van de bescherming van de financiële belangen van de Unie (en ter voldoening van de transversale mijlpalen 209, 210, 251 en 250) verschillende instructies uitgevaardigd aan de uitvoerende entiteiten. Deze instructies moeten in de BCS'en worden geïmplementeerd. Elke uitvoerende entiteit dient bijgevolg afzonderlijk te voorzien in de procedures die nodig zijn om onregelmatigheden te voorkomen, op te sporen en te corrigeren.

De Vlaamse Audit Autoriteit (VAA) is verantwoordelijk voor de audit van mijlpalen en streefdoelen van projecten en van het BCS van de verschillende uitvoerende entiteiten:

³ Samenwerkingsakkoord van 19 december 2022 betreffende het gebruik van de herstel- en veerkrachtfaciliteit

- Beoordeling van het interne beheers- en controlesysteem + opvolging
- Audits op projecten
- Beoordeling van de correctheid en betrouwbaarheid gerapporteerde mijlpalen en streefdoelen
- Verificatie van de beheersverklaring en samenvatting van audits + auditopinie
- Feedback geven aan de coördinerende entiteit bij het opstellen van FHV gerelateerde documenten indien gevraagd.

2. Vermindering of terugvordering van RRF verleende steun door de Europese Commissie

In gevallen van fraude, corruptie en belangenconflicten die de financiële belangen van de Europese Unie (EU) schaden en die niet door de lidstaat worden gecorrigeerd, of bij ernstige schending van de uit de financieringsovereenkomsten voortvloeiende verplichtingen, heeft de EC het recht de in het kader van de RRF verleende steun verhoudingsgewijs te verminderen en/of de aan de Uniebegroting verschuldigde bedragen terug te vorderen (RRF verordening artikel 22, lid 5).

De financieringsovereenkomst tussen de EC en België bepaalt twee types van onregelmatigheden die kunnen leiden tot een vermindering of terugvordering van de RRF-steun (artikel 19): ‘ernstige onregelmatigheden’ en ‘ernstige schendingen’. Waar de handhavingprocedure RRF in deze nota verwijst naar ‘onregelmatigheden’ worden alle soorten onregelmatigheden bedoeld.

‘Ernstige onregelmatigheid’ betreft 3 specifieke gevallen van onregelmatigheden, zijnde fraude, corruptie en belangenconflicten.

‘Ernstige schending’ wordt omschreven als een schending door de lidstaat van de verplichtingen uit de artikelen 4, 5, 10, 11 en 12 van de financieringsovereenkomst, waardoor de rechten van de Commissie of de juiste uitvoering van de EU-fondsen op een materiële of substantiële manier negatief worden beïnvloed:

- Art. 4: verplichtingen omtrent de implementatie van het RRF, inclusief het behalen van mijlpalen en streefdoelen. Waar synergiën met andere EU programma’s en instrumenten mogelijk is, moet dubbele financiering uitgesloten worden;
- Art. 5: prefinanciering moet worden verrekend met de betaalaanvragen en in overeenstemming met vooropgestelde berekeningswijzen. Indien de prefinanciering onterecht werd uitbetaald, dient deze te worden terugbetaald door de lidstaat;
- Art. 10: publicatie- en communicatieverplichtingen met betrekking tot de gefinancierde projecten, conform artikel 34 van de RRF-Verordening;
- Art. 11: PFIU – noodzakelijke controles en maatregelen ter voorkoming, opsporing en correctie van oneigenlijk gebruik van de RRF-middelen en in het bijzonder fraude, corruptie en belangenconflicten, inclusief de terugvordering van onterecht uitbetaalde financiële middelen. Verplichting om alle noodzakelijke bewijslast bij te houden en toegang te verlenen;
- Art. 12: info verschaffen en toegang verlenen aan de Commissie, OLAF, ECA, EPPO, en indien nodig externe experts of auditeurs in het kader van verificaties, controles, audits, ect. met betrekking tot de implementatie en goed financieel beheer van het RRF. Daartoe moet alle bewijslast 5 jaar lang bewaard blijven.

De financieringsovereenkomst tussen de EC en België bepaalt de bedragen die kunnen teruggevorderd worden (artikel 19):

- Bedrag dat rechtstreeks gelinkt kan worden aan niet gecorrigeerde fraude, corruptie, belangenconflicten of dubbele financiering, of bij onjuiste informatie ter onderbouwing van een betalingsverzoek;

- Bij andere schendingen uit de RRF-overeenkomst hangt het bedrag af van de frequentie en de ernst van de onregelmatigheden en kan een percentage (5%, 10%, 25% of 100%) van de toegekende RRF-middelen teruggevorderd worden

Op Belgisch niveau ligt de verantwoordelijkheid voor de controle bij de deelstaten en bepaalt het samenwerkingsakkoord hoe de gevolgen hiervan worden verdeeld over de verschillende entiteiten. In geval van terugvordering door de Commissie zal de verantwoordelijke deelstaat de nodige maatregelen moeten nemen om de middelen terug te vorderen en het verschuldigde bedrag aan de EC over te maken.

3. Handhavingsprocedure RRF

De bestaande procedures in de BCS'n van de beleidsdomeinen voor preventie, opsporing en correctie van onregelmatige uitgaven vermijden tot op een zeker niveau de potentiële terugvordering door de EC. Bij een correcte terugvordering door de uitvoerende entiteiten werden de onregelmatigheden gecorrigeerd, wat aantoont dat het BCS effectief functioneert. De Vlaamse overheid heeft er daarom alle belang bij dat de instructies van de coördinerende entiteit afdoende worden geïmplementeerd in de BCS'n en de procedures nauwgezet worden nageleefd. De EC kan immers ook een terugvordering doen wanneer een schending van de uit de RRF-verordening voortvloeiende verplichtingen wordt vastgesteld. Dit kan veroorzaakt worden door een systemische fout of een (accidentele of moedwillige) nalatigheid. In dat geval werkt het BCS niet naar behoren waardoor onregelmatigheden kunnen ontstaan.

3.1 Vaststelling onregelmatigheid door een Vlaamse instantie

Zoals hierboven werd aangegeven is het zeer duidelijk dat onregelmatigheden, die hebben geleid tot onregelmatige RRF-uitgaven, moeten leiden tot een terugvordering door de uitvoerende entiteiten⁴. Een terugvorderingsdossier wordt hierbij opgemaakt door de betrokken entiteit. Ernstige onregelmatigheden (fraude, corruptie en belangenconflicten) moeten ook gemeld worden aan OLAF en opgenomen worden in de eerstvolgende beheersverklaring van het beleidsdomein.

Indien de VAA vaststelt dat de betrokken uitvoerende entiteit niet correct, onvolledig of inadequaat heeft teruggevorderd, zal de VAA aanbevelingen formuleren. De entiteit heeft vervolgens 20 werkdagen te rekenen vanaf de datum van de auditopinie om de terugvordering op te starten of bij stellen in functie van de aanbevelingen. De betrokken uitvoerende entiteit zal het terugvorderingsdossier aanvullen of opstarten zodat alsnog correct en adequaat het bedrag in kwestie volledig wordt teruggevorderd.

Indien de betrokken uitvoerende entiteit nalaat binnen 20 werkdagen (bijkomend) terug te vorderen, zal de VAA de betrokken vakminister van de entiteit in kwestie, de minister-president én de minister van Financiën en Begroting op de hoogte stellen en verzoeken toe te zien dat de betrokken entiteit overgaat tot de terugvordering.

Er wordt een financiële sanctie opgelegd indien uit de vervolgaudit van de VAA blijkt dat de betrokken entiteit niet adequaat heeft teruggevorderd. Deze financiële sanctie bestaat uit een tenlastelegging van rentelast à rato van 5% op het niet teruggevorderde bedrag, zoals door de VAA vastgesteld. De tenlastelegging van rentelast zal toegepast worden vanaf de eerstvolgende begrotingsronde na de vaststelling door de VAA. De rentelast zal jaarlijks aangerekend worden tot op het moment dat de VAA bevestigt dat de betrokken entiteit (alsnog) het bedrag adequaat heeft teruggevorderd. De betrokken Vlaamse vakminister zal beslissen op welke kredieten de rentelast wordt aangerekend.

De reden van het opleggen van deze sanctie door de VR is duidelijk: het niet terugvorderen door de betrokken entiteit/beleidsdomein kan immers leiden tot een vermindering of terugvordering van uit het RRF verleende steun door de EC waardoor een bijkomende rentelast op de Vlaamse begroting kan ontstaan

Daarenboven zal de VAA een systeemaudit opstarten zou blijken dat de onregelmatigheid veroorzaakt werd door systemische fouten of nalatigheid ⁵ „. Deze systeemaudit kan opnieuw leiden tot aanbevelingen en een vervolgaudit. De betrokken entiteit zal dan passende remediërende maatregelen moeten implementeren om de fouten in haar BCS te corrigeren. De VAA kan beslissen bijkomende vervolgaudits te organiseren totdat de situatie volledig geremedieerd is.

3.2 Vaststelling en terugvordering door de Europese Commissie

De EC kan bij vaststellingen van onregelmatigheden nog tot en met het begrotingsjaar 2032 RRF steun terugvorderen.

Een vaststelling van onregelmatigheden door de EC kan leiden tot een vermindering of terugvordering van de uit het verleende RRF steun op Vlaams niveau door de EC (conform artikel 19 van de Financieringsovereenkomst tussen België en de EC). In het federaal Samenwerkingsakkoord van 19 december 2022 is bepaald dat de verantwoordelijke deelstaat het verschuldigde bedrag zal moeten overmaken aan de EC. In geval van niet gecorrigeerde ernstige onregelmatigheden (fraude, corruptie en belangenconflicten), of wanneer het geaffecteerde bedrag bepaalbaar is zal het bedrag van de vermindering daarmee overeenstemmen. In alle andere gevallen zal de EC een procentuele vermindering van de financiële steun doorvoeren, gaande van 5% tot 100% van de toegekende middelen.

Een vermindering of terugvordering door de EC mag absoluut niet leiden tot een negatieve invloed op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. Daarom wordt in de voorliggende handhavingsprocedure RRF volgende regels afgesproken:

3.2.1 Onregelmatigheden bij transversale mijlpalen (M209, M210, M250 en M251)

Voor onregelmatigheden die betrekking hebben op de niet-verwezenlijking van transversale mijlpalen op niveau van deelstaat Vlaanderen zal het mutualiteitsprincipe toegepast worden. De financiële sanctie zal verdeeld worden onder alle Vlaamse beleidsdomeinen. De verdeelsleutel die hiervoor wordt toegepast is opgemaakt in functie van de middelen die de beleidsdomeinen ter beschikking kregen voor de uitvoering van het Relanceplan Vlaamse Veerkracht (zie bijlage 1). Onregelmatigheden bij transversale mijlpalen zullen in een eerste fase leiden tot de volledige opschorting door de EC van alle komende betaalaanvragen totdat de onregelmatigheid hersteld is⁶.

Gedurende de opschortingsperiode zal een rentelast van 5% als financiële sanctie aangerekend worden op de bedragen die door de opschorting niet werden uitbetaald aan Vlaanderen. Het totale

⁵ Systemische fout of nalatigheid: de beheers- en controlesystemen werken niet of worden onvoldoende toegepast (moedwillig of accidenteel)

⁶ Conform Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad, dd. 21/02/2023: *“Gedeeltelijke opschorting is niet mogelijk in geval van niet-verwezenlijking van mijlpalen of streefdoelen met betrekking tot het controlesysteem van een lidstaat, dat noodzakelijk is voor de bescherming van de financiële belangen van de Unie. Dergelijke gevallen leiden onvermijdelijk tot de opschorting van de volledige tranche en alle volgende tranches, totdat de niet-nakoming is rechtgezet.”*

bedrag van de financiële sanctie zal dan volgens de verdeelsleutel van het Relanceplan Vlaamse Veerkracht (zie bijlage 1) worden aangerekend op de verschillende beleidsdomeinen. Het zijn de vakministers die zullen bepalen waarop het bedrag (= aandeel in de financiële sanctie) zal worden aangerekend en dit vanaf de eerst volgende begrotingsronde na de vaststelling door de EC.

Indien de opschorting wordt omgezet in een definitieve vermindering en/of terugvordering door de EC zal de financiële sanctie omgezet worden in een tenlastelegging van het verminderde of terug te storten bedrag. De 5% rentelast vervalt op dat moment. De tenlastelegging van teruggevorderde RRF-steun zal toegepast worden vanaf de eerstvolgende begrotingsronde na de beslissing van de EC. De betrokken Vlaamse vakministers zullen beslissen op welke kredieten de tenlastelegging aangerekend dient te worden.

3.2.2 Onregelmatigheden bij projectmijlpalen

Voor onregelmatigheden bij projectmijlpalen of andere onregelmatigheden die specifiek kunnen toegewezen worden aan beleidsdomeinen zal een financiële sanctie opgelegd worden aan de verantwoordelijke beleidsdomeinen. Bij opschorting van uitbetaling van RRF steun zal gedurende de opschortingsperiode⁷ een rentelast van 5% als financiële sanctie aangerekend worden op het opgeschorte bedrag. De betrokken Vlaamse vakministers zullen beslissen op welke kredieten de tenlastelegging aangerekend zal worden.

Indien de opschorting wordt omgezet in een definitieve vermindering en/of terugvordering door de EC zal de financiële sanctie omgezet worden in een tenlastelegging van het verminderde of terug te storten bedrag. De 5% rentelast vervalt op dat moment. De tenlastelegging van teruggevorderde RRF steun zal toegepast worden vanaf de eerstvolgende begrotingsronde na de beslissing van de EC. De betrokken Vlaamse vakministers zullen beslissen op welke kredieten de tenlastelegging aangerekend zal worden.

Afhankelijk van de aanbevelingen van de EC kunnen ook bijkomende remediërende maatregelen op het niveau van de beheers- en controlesystemen van de beleidsdomeinen en een vervolgaudit door de VAA nodig zijn.

⁷ Bij evaluatie van een betaalaanvraag geldt een uitstel voor de realisatie van niet behaalde mijlpalen of streefdoelen van 6 maanden (exclusief 3 maanden beoordelingstermijn). Gedurende dit uitstel wordt een gedeelte van de betaalaanvraag niet uitbetaald (volgens verdeelsleutel o.b.v. weging betrokken mijlpaal of streefdoel binnen de betaalaanvraag)

Bijlagen:**1. Verdeling middelen Relanceplan Vlaamse Veerkracht per beleidsdomein en per vakminister**

Beleidsdomein (pre-fusie)	Relancekrediet in beheer (o.b.v. VAK)	<i>in % van totaal</i>
Omgeving	946.026	22,69%
Mobiliteit en Openbare Werken	833.195	19,98%
Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie	533.874	12,80%
Onderwijs en Vorming	579.766	13,90%
Werk en Sociale Economie	222.665	5,34%
Economie, Wetenschap en Innovatie	505.139	12,11%
Landbouw en Visserij	43.285	1,04%
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	249.950	5,99%
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	253.376	6,08%
Financiën en Begroting	2.932	0,07%
Totaal	4.170.208	100,00%

Minister	Relancekrediet in beheer (o.b.v. VAK)	<i>in % van totaal</i>
MATTHIAS DIEPENDAELE	651.737	15,05%
MELISSA DEPRAETERE	537.972	12,89%
HILDE CREVITS	294.067	7,28%
BEN WEYTS	102.595	2,46%
ZUHAL DEMIR	744.074	17,92%
CAROLINE GENNEZ	454.944	10,58%
JO BROUNS	423.271	10,15%
ANNICK DE RIDDER	939.925	22,55%
CIELTJE VAN ACHTER	21.623	1,13%
Totaal	4.170.208	100,00%